

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 23856/07

Hüseyin İLHAN ve diğerleri / Türkiye

Hüseyin İlhan vd. / Türkiye davasında,

Başkan,

Guido Raimondi,

Yargıçlar,

DanutėaJočienė,

Peer Lorenzen,

Dragoljub Popović,

Işıl Karakaş,

Paulo Pinto de Albuquerque,

ve **Daire Yazı İşleri Müdürü** Stanley Naismith'in katılımıyla 27 Ağustos 2013 tarihinde Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire), yukarıda anılan 21 Mayıs 2007 tarihli başvuruyu ve davalı Devlet tarafından ibraz edilen görüşler ile başvuranlar tarafından bunlara cevaben iletilen görüşleri dikkate alarak, gerçekleştirilen müzakereler sonucunda, aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuranlar Bay Hüseyin İlhan, Bay Hasan İlhan, Bayan Fatma İlhan, Bay Mustafa İlhan, Bayan Fatma İlhan, Bay Mehmet Ali İlhan ve Bay Memduh İlhan Türk vatandaşları olup, sırasıyla 1978, 1988, 1949, 1950, 1949, 1968 ve 1919 doğumludurlar ve Ağrı'da ikamet etmektedirler. Mahkeme önünde, Ankara'da görev yapan avukat Bay Abdullah Koç tarafından temsil edilmektedirler.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise, kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. Başvuranlar tarafından Mahkeme'ye sunulan resmi kayıtlara göre, birinci ve ikinci başvuran Bay Hüseyin İlhan ve Bay Hasan İlhan, Bay Mehmet İlhan'ın oğulları ve üçüncü başvuran Bayan Fatma İlhan, Bay

Mehmet İlhan'ın eşiştir. Dördüncü başvuran Bay Mustafa İlhan, Bay Mehmet İlhan'ın kardeşi ve Bay Faruk İlhan'ın babasıdır. Beşinci başvuran Bayan Fatma İlhan, Bay Faruk İlhan'ın annesidir ve altıncı başvuran Bay Mehmet Ali İlhan, Bay Faruk İlhan'ın kardeşidir. Yedinci başvuran Bay Memduh İlhan, Bay Mehmet İlhan'ın babası ve Bay Faruk İlhan'ın büyükbabasıdır. Mehmet İlhan ve Faruk İlhan, 7 Nisan 2004 tarihinde öldürülmüşlerdir.

4. Başvuranların yasal temsilcisi, yedinci başvuran olan Bay Memduh İlhan'ın 26 Nisan 2009 tarihinde vefat ettiğini Mahkeme'ye 1 Mart 2012 tarihinde bildirmiş ve Bay Mehmet İlhan'ın kız kardeşleri olan Bay Memduh İlhan'ın diğer dört çocuğunun; yani Bayan Hazal İlhan, Bayan Fatma İlhan, Bayan Perişan Tanrıverdi (İlhan) ve Bayan Sultan Kahraman'ın (İlhan) başvurusu babalarının adına takip etmelerine izin verilmesini Mahkeme'den talep etmiştir.

Davanın Koşulları

1. Başvuranlar tarafından ibraz edilen başvuru formunda ve gönderilen belgelerdeki şekliyle, davaya konu olaylar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

5. Mehmet İlhan ve Faruk İlhan, 7 Nisan 2004 tarihinde akşam saatlerinde, Ağrı ilinin idari yargı alanı içerisinde yer alan Doğubayazıt ilçesinde, Mehmet İlhan'a ait eczanede oturmaktaydılar. Mehmet İlhan'ın oğlu olan birinci başvuran Hüseyin İlhan da, eczanede çalışan Erkan Eşiyok ile birlikte eczanede bulunmaktaydı.

6. Yaklaşık 21.30 civarında, bir kişi içeri girmiş ve otomatik makineli tüfekle ateş açmıştır. Mehmet İlhan ve Faruk İlhan vurularak öldürülmüşlerdir. Eczanede bulunan diğer şahıslar yaralanmamıştır.

7. Polis memurları kısa süre içerisinde olay yerine gelmişlerdir; ancak fail çoktan kaçmıştır. Mehmet İlhan'ın kardeşi ve Faruk İlhan'ın babası olan

dördüncü başvuran Mustafa İlhan, bölgedeki yolların failin yakalanması amacıyla polis tarafından kapatılıp kapatılmadığını polis memurlarına sormuştur. Polis memurları Bay İlhan’a bu girişimde bulunmanın “akşamın bu saatinde” imkansız olduğunu söylemişlerdir.

8. Yerel savcının eşlik ettiği olay yeri inceleme görevlileri, eczanede sekiz adet boş mermi kovani ve dört adet deforme olmuş mermi bulmuşlardır. Cesetler yerel bir hastaneye nakledilmiştir.

9. Aynı akşam iki ceset üzerinde ölü muayene işlemi gerçekleştirilmiştir. Her iki erkeğe de defalarca ateş edildiği ve mermilerin vücutlarından çıktığı saptanmıştır.

10. Dördüncü başvuran Mustafa İlhan, 16 Nisan 2004 tarihinde, savcılıkta ifade vermiş ve failin bulunmasını talep etmiştir. Mustafa İlhan, savcıya ailelerinin herhangi bir düşmanı olmadığını ve saldırının neden gerçekleştirildiğine ilişkin olarak herhangi bir fikirleri bulunmadığını söylemiştir.

11. Birinci başvuran Hüseyin İlhan, 21 Nisan 2004 tarihinde, savcı önünde ifade vermiş ve savcıya görgü tanığı olarak saldırıyı anlatmıştır. Hüseyin İlhan ayrıca, saldırgan tarafından kullanılan silahı da tarif etmiştir.

12. Dördüncü başvuran, 2004 yılının Ekim ayında, Başbakan’a ve bazı Bakanlıklara dilekçe sunmuştur ve failin tespit edilmemesinden şikayetçi olmuştur. Ağrı Valisi kendisine cevaben, soruşturmada tüm gerekli adımların atıldığını ve atılmakta olduğunu bildiren bir yazı göndermiştir.

13. Başvuranların yasal temsilcisi, 16 Kasım 2005 tarihinde, Başbakan’a ve İçişleri Bakanı ile Adalet Bakanı’na bir yazı göndermiştir. Yasal temsilci yazısında, *diğerlerinin yanı sıra (inter alia)*, soruşturma dosyasının yetkililer tarafından gizli dosya olarak sınıflandırılmış olmasından ötürü, soruşturma belgelerinin tamamına erişimin mümkün olmadığını belirtmiştir.

14. Adalet Bakanlığı başvuranların yasal temsilcisine gönderdiği cevabında, dosyayı gizli olarak sınıflandırma kararının Doğubayazıt Sulh

Ceza Mahkemesi tarafından 5 Mayıs 2004 tarihinde savcının talebi üzerine alındığını ve soruşturmanın hala devam ettiğini belirtmiştir.

15. Başvuranların yasal temsilcisi, sırasıyla 15 Eylül 2006, 9 Mayıs 2007, 13 Ağustos 2008 ve 21 Nisan 2010 tarihli yazılarında bilgi ve belge taleplerini yinelemiştir. Doğubayazıt savcısının 30 Nisan 2010 tarihinde yasal temsilciye verdiği bilgilere göre, soruşturma halen devam etmekteydi.

2. Hükümet tarafından ibraz edildiği şekliyle, davaya konu olaylar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

16. Hükümet, soruşturmayı yürüten makamlara ait dava dosyalarındaki belgelerin birer kopyasını Mahkeme'ye ibraz etmiş ve görüşünde soruşturmayı özetlemiştir.

17. Hükümet görüşlerinde özellikle, emniyet güçlerinin ve savcının, cinayetin işlenmesinden hemen sonra olay yerine geldikleri ve delil aramak üzere gerekli girişimlerde bulundukları vurgulanmıştır. Ölü muayene işlemleri gerçekleştirilmiş ve başvuranlardan ikisinin de aralarında bulunduğu tüm görgü tanıklarının ifadeleri alınmıştır.

18. Bölgede ikamet eden ve çalışan, yaklaşık otuz kişinin de ifadeleri alınmıştır. Bu kişiler tarafından verilen bilgilere dayanılarak, failin yüzünün robot resimleri çizilmiş ve arama yapmaları için çeşitli kolluk kuvvetlerine dağıtılmıştır. Suçlunun teşhis edilmesi için şüphelilerin sıraya dizilmesi işlemi birkaç kez gerçekleştirilmiş ve cinayetlerin görgü tanığı olan birinci başvurana bazı olası şüphelilerin fotoğrafları gösterilmiştir.

19. Eczaneden toplanan boş mermi kovanları ve deforme olmuş dört mermi adli muayeneden geçirilmek üzere gönderilmiştir. Komşu dükkan sahiplerinin ve bölgede çalışan bazı taksi şoförlerinin ifadeleri alınmış ve başvuranın ailesine karşı şahsi husumet beslemesi mümkün olan herkes soruşturulmuştur. Olayların meydana geldiği esnada bölgedeki görgü tanıkları tarafından görülen bir arabayı bulmak üzere arama faaliyetleri başlatılmıştır. Sabıka kaydı bulunan bazı bölge sakini kişilerin olay

esnasında olay yerinden başka bir yerde olduklarına yönelik beyanları kontrol edilmiş ve doğrulanmıştır. Yerel Barolar Birliği de, bazı köy korucularının olası şüpheli olarak anıldığı bir rapor hazırlamıştır. Soruşturmayı yürüten yetkililer bu rapora cevaben bir rapor hazırlamış ve Barolar Birliğini raporda anılan kişilerin zaten soruşturulduğu hakkında bilgilendirmiştir.

20. Dördüncü başvuran 2004 yılının Ekim ayında yetkililerden soruşturma hakkında bilgi talep etmiş ve 2004 yılının Kasım ayında kendisine Ağrı Valisi tarafından detaylı bilgi verilmiştir. Başvuranların 16 Kasım 2005 tarihli yazılarında ileri sürdükleri iddialara ilişkin ayrı bir soruşturma gerçekleştirilmiştir (bk. yukarıda §13) ve başvurular 2006 yılının Haziran ayında soruşturmanın sonucundan haberdar edilmiştir. Başvuranların yasal temsilcisinin 14 Eylül 2006 tarihli yazısına (bk. yukarıda § 15) cevaben, savcı yasal temsilciye ölü muayenesi raporlarını, olay tutanaklarını, olay yeri krokilerini ve tanık ifadelerinin nüshalarını vermiştir.

21. Cinayetler esnasında olay yeri civarında yapılan telefon konuşmalarına ilişkin bilgi almak üzere birkaç telekomünikasyon şirketine başvurulmuştur.

22. Yetkililer faili bulmak üzere yaptıkları aramada tüm ipuçlarını ve bilgileri soruşturmushlardır. Güvenlik hizmetlerinden elde edilen istihbarat nedeniyle, tüm köy cinayetlerden on saat sonra yetkililer tarafından aranmış ve köyde ikamet eden kişilere ait çok sayıda silah adli muayeneden geçirilmek üzere gönderilmiştir.

23. Dört farklı kaynaktan elde edilen bilgilere dayalı olarak, yedi kişinin cinayete karıştığından şüphelenilmiş ve bu kişiler yetkililer tarafından sorguya çekilmişlerdir. Bu kişilerden ikisi yakalanmış; ancak birinci başvuranın her ikisinin de cinayetin faili olmadığına tanıklık etmesinin ardından serbest bırakılmışlardır.

24. Soruşturmalar esnasında başvuranlara dava dosyasındaki belgeler verilmiş ve başvuranların yetkililere bildirdikleri iddialar hakkında usulüne uygun olarak soruşturma yürütülmüştür.

25. Kapsamlı soruşturmalar yapılmasına rağmen, failin bulunması henüz mümkün olmamıştır.

ŞİKÂyetLER

26. Başvuranlar Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca, Türkiye'de 13.000 kişinin benzer şekilde öldürülmesine rağmen, yaşam hakkını korumak üzere ulusal düzeyde yeterli bir girişimde bulunulmadığından şikâyetçi olmuşlardır. Bunun sonucunda başvuranların iki aile yakını, iyi planlanmış bir saldırı neticesinde öldürülmüş ve fail bulunamamıştır.

27. Başvuranlar Sözleşme'nin 6 ve 13. maddelerine dayanarak, soruşturmada temel girişimler dışında herhangi bir girişimde bulunulmadığını iddia etmişlerdir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

28. Başvuranlar iki aile üyelerinin iyi planlanmış bir saldırı neticesinde öldürülmelerinden ve failin bulunamamasından şikâyetçi olmuşlardır.

A. Hükümet'in Beyanları

29. Hükümet, elindeki belgelere göre, altıncı ve yedinci başvuranların mağdurlarla ilişkili olmalarını ve dolayısıyla Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca davayı takip etmek üzere gerekli koşulları sağlamadıklarını ileri sürmüştür.

30. Hükümet, dava dosyasında başvuranların yakınlarının Devlet görevlileri tarafından öldürüldüğünü ortaya koyan herhangi bir delilin olmadığını iddia etmiştir. Bu bağlamda Hükümet ayrıca, başvuranların bunun tersine herhangi bir iddia ileri sürmediklerini belirtmiştir.

31. Devletin başvuranların yakınlarının yaşamlarını korumak üzere öncelikli adımları atma konusundaki pozitif yükümlülüğüne ilişkin olarak Hükümet, Mahkeme'nin konu hakkındaki içtihadına atıfta bulunmuş ve mağdurların ölmeden önce herhangi bir kişi tarafından tehdit edildiklerini ortaya koyan bir delil olmadığını ve yaşamlarının tehdit altında olduğuna inanmak için herhangi bir sebep bulunmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca, yetkililere cinayetlerden önce herhangi bir bilgi verilmemiş veya uyarı yapılmamıştır.

32. Hükümet, yetkililerin başvuranların yakınlarının yaşamlarına ilişkin gerçek ve yakın bir risk bulunduğu farkında olmadıklarını savunmuştur. Dolayısıyla, yetkililerin cinayetleri önlemek üzere gerekli girişimlerde bulunmadıkları söylenemezdi.

33. Hükümet ayrıca, Mahkeme'ye ibraz ettiği çok sayıda belgenin, yetkililerin cinayetlere ilişkin eksiksiz bir soruşturma yürüttüklerini ve başvuranlara soruşturma hakkında bilgi verildiğini ortaya koyduğunu ileri sürmüştür.

B. Başvuranların Beyanları

34. Başvuranlar görüşlerinde “Hükümetin iddialarını reddettiklerini” ve başvurularını sundukları sırada başvuru formlarında Mahkeme'nin dikkatini çekmiş oldukları “iddiaları yinelemeyi” arzu ettiklerini belirtmişlerdir.

35. Başvuranlar, birtakım yasa dışı örgütlerin Devlet içerisinde faaliyette bulunduğu ve benzer cinayetler işlediğinin bilinen bir gerçek olduğunu iddia etmişlerdir. Başvuranların görüşlerine göre, yakınları da bu tür gruplar tarafından öldürülmüştür ve Devletin bu kişilerin ölümlerinden sorumlu

tutulması gereklidir. Türkiye’de binlerce faili meçhul cinayet gerçekleşmiştir ve yakınlarını öldüren kişinin bulunmamış olması üzücü bir durumdur.

C. Mahkeme’nin Değerlendirmesi

36. Mahkeme ilk olarak yukarıda belirtildiği gibi (bk. § 3); altıncı başvuran Mehmet Ali İlhan’ın, Faruk İlhan’ın kardeşi olduğunu ve başvuru sunulduktan sonra vefat eden yedinci başvuran Memduh İlhan’ın (bk. yukarıda § 4) Mehmet İlhan’ın babası ve Faruk İlhan’ın büyükbabası olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme, bu iki başvuranın iki maktulle olan ilişkilerinin yakınlığını dikkate alarak, Hükümet’in itirazını reddeder ve bu iki başvuranın ölen yakınları adına davayı devam ettirebilmek için gerekli koşulları sağladıklarına karar verir.

37. Yedinci başvuran Memduh İlhan’ın vefatı ve dört kızının başvurusunu Memduh İlhan adına takip etme arzularına (bk. yukarıda § 4) ilişkin olarak Mahkeme, doğrudan mağdurun başvurusunu Mahkeme’ye sunduktan sonra vefat ettiği vakalarda, başvuranın en yakın akrabasına veya varisine, Mahkeme önünde yargılamaların devam etme hususunda meşru veya yeterli bir menfaati olması durumunda başvuruyu takip etmesine izin verdiğini kaydeder (bk. *Yasin Ateş / Türkiye*, no. 30949/96, § 2, 31 Mayıs 2005; *Jama / Slovenya*, no. 48163/08, § 28, 19 Temmuz 2012 ve bu kararda alıntılanan davalar). Mahkeme, Memduh İlhan’ın dört kızının aynı zamanda Mehmet İlhan’ın kardeşleri ve Bay Faruk İlhan’ın halaları olduklarını ve söz konusu ölümlerin Mahkeme önünde inceleme konusu olduğunu da dikkate alarak; somut davada farklı bir sonuca varmak üzere herhangi bir gerekçe görmemekte ve dolayısıyla Memduh İlhan’ın kızları Hazal İlhan, Fatma İlhan, Perişan Tanrıverdi (İlhan) ve Sultan Kahraman’ın (İlhan) başvurusu Memduh İlhan adına takip etmelerini kabul etmektedir.

38. Mahkeme öncelikli olarak, başvuranların yakınlarının bir Devlet görevlisi tarafından öldürüldüklerini özellikle ileri sürmediklerini; ancak failin Devlet içerisinde faaliyet gösteren yasa dışı örgütlerin bir üyesi olduğunu iddia ettiklerini gözlemlemektedir. Nitekim başvuranlar belirli bir örgüt veya kişi hakkında suçlamada bulunmamış ve iddialarını desteklemek üzere Mahkeme'ye herhangi bir delil sunmamışlardır.

39. Mahkeme başvuranların, hem başvuru formlarında, hem de görüşlerinde bilhassa Türkiye'de binlerce kişinin öldürüldüğü sırada yakınlarının yeterince korunmadığından ve cinayetlerin yetkililer tarafından yeterli şekilde araştırılmadığından şikâyetçi olduklarını gözlemlemektedir. Mahkeme sırasıyla bu iki şikâyeti inceleyecektir.

40. Mahkeme, Sözleşme'nin 2 § 1 maddesinin ilk cümlesinin Devlete sadece kasıtlı ve yasaya aykırı şekilde yaşama kastetmekten imtina etmesini değil; aynı zamanda yargı yetkisi alanındaki kişilerin yaşamlarını korumak üzere uygun adımları atma yükümlülüğü verdiğini vurgulamaktadır (bk. *L.C.B. / Birleşik Krallık*, 9 Haziran 1998, § 36, *Hükümler ve Kararlar Derlemesi* 1998-III).

41. Modern toplumlarında polisin üstlendiği görevin güçlüğü, insan davranışlarının öngörülemezliği ve öncelikler ile kaynaklar bakımından yapılması gereken işlevsel seçimler göz önünde bulundurulduğunda, pozitif yükümlülüğün kapsamı yetkilileri mümkün olmayan ve orantısız bir yükümlülük altına sokacak şekilde yorumlanmamalıdır. Bununla birlikte, yaşamın tehdit altında olduğuna ilişkin her iddia, Sözleşme kapsamında yetkililerin bu riskin gerçekleşmesini önlemek üzere işlevsel tedbirler alma koşulunu zorunlu kılmamaktadır. Pozitif bir yükümlülüğün meydana gelmesi için, kimliği belirli bir kişinin yaşamına ilişkin gerçek ve yakın bir tehdidin var olduğu esnada yetkililerin bu tehdidin mevcudiyetini bildiklerinin ve bilmeleri gerektiğinin ve yetkililerin bu tehditten haberdar oldukları durumlarda, söz konusu tehdidin gerçekleşmesini önlemek üzere yetkilerinin kapsamı içerisinde tedbirler almadıklarının belirlenmesi

gerekmektedir (bk. *Keenan / Birleşik Krallık*, no. 27229/95, §§ 89 ve 92, AİHM 2001-III).

42. Mevcut başvuruya konu olan olaylara dönülecek olursa, Mahkeme başvuranların iki yakınının neden yetkililerin yaşamlarını korumak üzere öncelikli girişimlerde bulunmalarını gerektirecek belirli bir risk altında olduklarını belirtmediklerini kaydeder. Gerçekten de başvuranlar Mahkeme'ye aile yakınlarının önceden ulusal yetkililere başvurarak koruma istediklerini veya yetkililerin mağdurların yaşamlarına yönelik tehditten haberdar olduklarını ortaya koyan herhangi bir belge ibraz etmemişlerdir.

43. Mahkeme, yukarıda atıfta bulunulan kararlarda belirlenmiş ilkeleri dikkate alarak; yerel yetkililerin başvuranların iki yakınının yaşamlarını korumak üzere önceden harekete geçmekte başarısız olmadıkları kararına varır.

44. Başvuranların cinayetlerin düzgün bir şekilde soruşturulmadığına yönelik iddialarına ilişkin olarak Mahkeme, bu şikâyetin etkin soruşturma yürütme yükümlülüğü açısından incelenmesi gerektiğini değerlendirmektedir.

45. Mahkeme Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki yaşam hakkının korunması yükümlülüğü ile Devletin 1. madde kapsamındaki "yargı yetkisi alanındaki herkesin Sözleşme'de belirtilen haklarını ve özgürlüklerini koruma" yükümlülüğü birlikte yorumlandığında, zımni olarak, kişilerin güç kullanımı sonucunda öldürüldüğü durumlarda etkin ve resmi bir soruşturma yürütülmesi gerektiğini şart koştuğunu vurgulamaktadır (bk. *McCann ve Diğerleri / Birleşik Krallık*, 27 Ekim 1995, § 161, A Serisi no. 324; ve *Kaya / Türkiye*, 19 Şubat 1998, § 105, *Derlemeler* 1998-I). Bu bağlamda Mahkeme, bu yükümlülüğün bir Devlet görevlisinin ölüme sebebiyet verdiğinin aşikâr olduğu davalarla sınırlı olmadığına dikkat çekmektedir (bk. *Salman / Türkiye* [BD], no. 21986/93, § 105, AİHM 2000-VII).

46. Hükümet tarafından kendisine ibraz edilen belgeleri ve aynı zamanda Hükümet görüşlerinde sunulan soruşturma özetini incelemiş olan

Mahkeme, başvuranların iddialarının aksine, ulusal yetkililer tarafından cinayetleri araştırmak üzere detaylı bir soruşturmanın yürütüldüğünü gözlemlemektedir.

47. Hükümet görüşleri ve bu görüşlere ekli belgeler başvuranlara iletilmiştir ve Mahkeme başvuruları Hükümet görüşleri ve eklere ilişkin yorumlarını ibraz etmeye davet etmiştir. Başvuranlar görüşlerinde “Hükümet’in iddialarını reddettiklerini ve başvurularını sundukları esnada Mahkeme’nin dikkatini çektikleri iddialarını yinelemeyi arzu ettiklerini” belirtmenin ötesinde (bk. yukarıda § 44), soruşturma hakkında belirli yorumlarda bulunmamışlardır. Başvuranlar özellikle, soruşturma belgelerinde sunulan bilgilerin doğruluğuna itiraz etmemiş ve Hükümet tarafından ileri sürülen iddialara karşı iddialar sunmamışlardır. Ayrıca başvuranlar, soruşturmaya ilişkin olarak, etkin soruşturma yürütme yükümlülüğünün ihlali olarak değerlendirdikleri belirli bir hataya atıfta bulunmamışlardır.

48. Mahkeme, etkin bir soruşturmanın önemli ilkelerinden birinin, yakını öldürülen bir kişinin, cinayet hakkında yürütülen soruşturmaya katılma olanağı bulunması olduğunu değerlendirmektedir. Mahkeme benzer konular gündeme getiren pek çok kararında, hem uygulamada hem de teoride hesap verilebilirliğin sağlanması amacıyla soruşturmanın veya sonuçlarının kamuya yeterli şekilde açık olarak incelenmesi gerektiğine karar vermiştir. Gereken kamuya açık incelemenin derecesi davadan davaya değişebilmektedir. Ancak tüm bu vakalarda, maktulün ailesinin, meşru menfaatlerini korumak için gerekli olduğu ölçüde yargılama sürecine dahil edilmesi gerekmektedir (bk. *Anık ve Diğerleri / Türkiye*, no. 63758/00, § 73, 5 Haziran 2007). Gerçekte de, soruşturmanın bu yönü Mahkeme tarafından o kadar önemli görülmektedir ki; bu koşula riayet edilmemesinin, Sözleşme’nin 2. maddesinin anlamı dâhilinde soruşturmanın etkin olmadığı sonucuna varmak üzere tek başına yeterli olmaktadır (*ibid.* §§77-78).

49. Başvurunun davalı Hükümete bildirilmesi esnasında, başvuranların başvuru formunda, soruşturma dosyasının ulusal yetkililer tarafından gizli dosya olarak sınıflandırılmasına ilişkin olarak ileri sürdükleri iddialar, Mahkeme’yi Hükümet’ten soruşturma dosyasının bir nüshasını ibraz etmesini istemeye yönlendirmiştir.

50. Yukarıda vurgulandığı üzere, Hükümet bu talebi yerine getirmiş ve Mahkeme’ye soruşturma dosyasının bir nüshasını sunmuştur. Mahkeme, mevcut başvurunun incelenmesinin ilk aşamalarında, başvuranların soruşturmaya etkin katılımına ilişkin sahip olduğu tüm kaygılarının, soruşturma belgelerinin içerdiği bilgiler ile giderildiğini değerlendirmektedir. Bu bağlamda Mahkeme özellikle, belgelerden başvuranların yetkililer tarafından soruşturmadaki gelişmelerden haberdar edildiklerinin anlaşıldığının altını çizmektedir.

51. Ayrıca, başvuranlardan pek çok kez yetkililere soruşturmada yardımcı olmaları istenmiştir. Başvuranların yetkililerle paylaştıkları tüm ipuçları ve bilgiler, aynı zamanda üçüncü şahıslara yönelttikleri tüm suçlamalar, yetkililer tarafından ciddiye alınmış ve araştırılmıştır.

52. Mahkeme, başvuranların etkin bir şekilde dâhil edildikleri soruşturmanın bütünlüğünü ve başvuranların soruşturmaya ilişkin kusurlu buldukları belirli bir yönüne atıfta bulunmadıklarını dikkate alarak ulusal yetkililerin faili bulmak amacıyla kendilerinden makul olarak beklenebilen her şeyi yapmış oldukları sonucuna varmaktadır.

53. Dolayısıyla Mahkeme, ulusal yetkililerin suçlamalara yönelik olarak etkin bir soruşturma yürüttüklerini ve soruşturmanın sonuç vermemesinin yetkililerin suçlanacağı anlamına gelmediği sonucuna varmaktadır. Bu bağlamda Mahkeme, etkin bir soruşturma yürütme yükümlülüğünün bir sonuç yükümlülüğü değil, araç yükümlülüğü olduğunu ve her soruşturmanın başarılı bir şekilde sonuçlanmayabileceğini vurgulamaktadır (bk. *Mikheyev / Rusya*, no. 77617/01, § 107, 26 Ocak 2006 ve bu kararda alıntılanan davalar).

54. Yukarıdakilerin ışığında Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 2, 6 ve 13. maddeleri kapsamındaki şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu ve Sözleşme'nin 35 § 3 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiğini tespit etmiştir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oybirliğiyle;

Başvurunun kabul edilemez olduğunu *beyan eder*.

Stanley Naismith
Daire Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan

*Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayri
resmi tercümedir.